

Pórucenja za serbšćinu 1 (B)

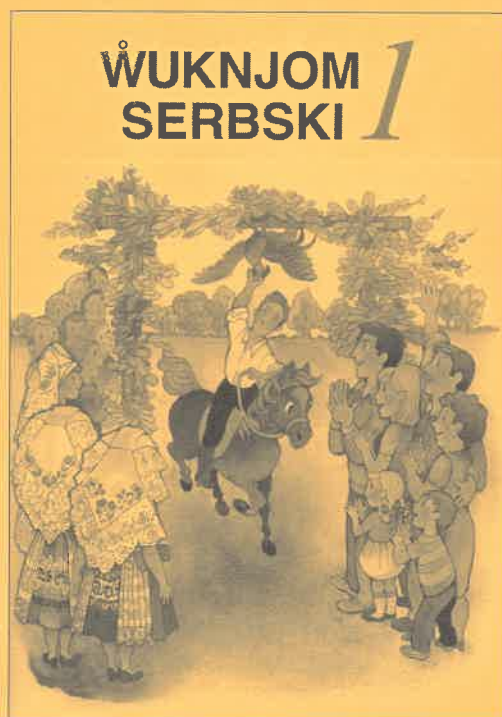
(Lehrerhandreichung)

k wucbnicy

„Űuknjom serbski 1“

a k žětowemu zešywkoju

„Zwucujom serbski 1“

Pórucenja za serbšćinu 1 (B)

(Lehrerhandreichung)

Ceptarkam a ceptarjam na drogu (nimski)

Naraženja za rozdželenje mašizny do lekcijow a gózinow

Mustery za zawježenje, skšusenje, wóspjetowanje
a nałożowanje rěcnych jadnotkow

Pokazki za zarědowanje rymow, basnjow, spiwow, bajkow a powěšćow

Kopěrowańske pśedłogi – žěłowe łopjena za wumólowanje,
cytanje, pisanje, powědanje

Wudawašel: Rěcny centrum WITAJ

Awtorki: Ellen Schmidowa, Ute Kieperowa, Rosemarie Frankowa

Sobuzěło: Ingrid Hustetowa

Ilustracije: Daša Dicová-Bacmaňáková, Ellen Schmidowa

WITAJ

1. nakład

© Rěcny centrum WITAJ

Budyšyn 2001

Spěchujo se wót Załožby za serbski lud

Lektorka: Ingrid Hustetowa

Zgótowanje: Rěcny centrum WITAJ, Simona Čěslina

Cełkowne zgótowanje: DRUCKZONE GmbH & Co. KG

Skazańske cysto: WP/03/01-1B

Wopśimješe

Ceptarkam a ceptarjam na drogu (nimski)	4
skrotcenja	6
1. lekcija – Naša familija	7
2. lekcija – Naše grajki	12
3. lekcija – My grajkamy	17
4. lekcija – W rědowni	24
5. lekcija – Mója śpa	30
6. lekcija – Naša drastwa	35
7. lekcija – Šulske wěcy	40
8. lekcija – Šula jo mimo	45
wobroty	50
słownik	52
kopěrowańske pśedłogi	56

Ceptarkam a ceptarjam na drogu Werte Kollegin, werter Kollege,

zusammen mit dem Lehrbuch „Wuknjom serbski 1“ und dem Arbeitsheft „Zwucujom serbski 1“ steht Ihnen mit der vorliegenden Lehrerhandreichung „Póručenja za serbšćinu 1 (B)“ ein neu konzipiertes Material für den Sorbisch/Wendischunterricht in der 1. Klasse zur Verfügung. Damit startet das WITAJ-Sprachzentrum eine neue Serie von Unterrichtsmaterialien für den Sorbisch/Wendischunterricht (B) in der Grundschule. Die bisherigen Lehrbücher und Übungshefte entsprechen ihrer didaktisch-methodischen Struktur nach sowie ihrer sprachpraktischen und sprachtheoretischen Inhalte wegen nicht mehr den Anforderungen eines modernen Sprachunterrichts.

Diese Handreichung sollte als Empfehlung für den Unterricht verstanden werden und keinesfalls als verbindlich abzuarbeitender Stoff. Die Autorinnen haben Lehrbuch und Arbeitsheft entsprechend der Vorgaben des verbindlichen Rahmenplans für Sorbisch/Wendisch konzipiert und erarbeitet. „Wuknjom serbski 1“ und „Zwucujom serbski 1“ sind ein Angebot für Unterrichtsinhalte und deren Gestaltung, das durch die Vorschläge in dieser Lehrerhandreichung detailliert erläutert wird. Alle drei Bestandteile des Unterrichtsmaterials wurden in mehreren Klassen erprobt. Hinweise der entsprechenden Kolleginnen zur Verbesserung des Materials wurden berücksichtigt.

Das Sprachmaterial für den Sorbisch/Wendischunterricht in der 1. Klasse ist in diesem Lehrgang „Wuknjom serbski 1“ und „Zwucujom serbski 1“ in acht thematische Lektionen gegliedert. Die Lehrerhandreichung unterbreitet Ihnen Vorschläge, wie der Sprachstoff innerhalb dieser thematischen Einheiten aufgeteilt werden kann und bietet Ihnen Muster und Beispiele für die Einführung, Übung und Anwendung der sprachlichen Einheiten an. In dieser Stoffverteilung werden, sofern möglich und angebracht, auch Reime, Gedichte, Redewendungen, Lieder, Märchen und Sagen berücksichtigt. Im Anhang der Lehrerhandreichung finden Sie verschiedene Kopiervorlagen, die ebenfalls in die Vorschläge für die Stoffverteilung einbezogen sind. Das sind vor allem Arbeitsblätter zum Ausmalen, Lesen, Schreiben und Rätseln. Zum Lehrgang gehören verschiedene thematisch zusammengestellte Applikationen (Bild-, Wort- und Farbkärtchen), die als Tafelsatz und Schülersatz vorliegen. Als Hilfestellung kann Ihnen die im Anhang befindliche Zusammenstellung der häufig als Unterrichtssprache genutzten Redewendungen dienen.

Die Lehrerhandreichung ist bis auf diese Vorbemerkungen in sorbischer/wendischer Sprache verfasst. Der Sorbisch/Wendischunterricht sollte mit Hilfe neu erarbeiteter, moderner Unterrichtsmaterialien eine höhere Qualität, was die Inhalte, Sprachleistung und die Motivation betrifft, bekommen. Dieser neue Sprachlehrgang stellt hohe Anforderungen an die Lernenden und an die Lehrenden und weist einen recht hohen Schwierigkeitsgrad auf. Die Kinder sollten jedoch nicht überfordert werden. Sie selbst müssen das Leistungsvermögen der Kinder einschätzen und über Inhalt, Gestaltung, Niveau und Art Ihres Unterrichts, entsprechend dem Rahmenplan entscheiden. Der Lehr- und Lernprozess kann in die 2. Klasse übergreifen und fortgeführt werden. Nachfolgende Materialien werden entsprechend konzipiert.

Der Sorbisch/Wendischunterricht (B) ist eigentlich auf die Vermittlung der sorbischen/wendischen Sprache ausgerichtet, weniger auf die Vermittlung bestimmter (außersprachlicher) Inhalte. Ein Nachteil dieses Vorgehens ist, dass die Sprache selbst relativ leblos und fremd bleibt und so nicht optimal als etwas Natürliches angeeignet werden kann. Modernere Ansätze für Sprachmethodik, wie sie z.B. auch bei uns im Zusammenhang mit dem Witaj-Modell genutzt werden, gehen davon aus, dass

andere als sprachliche Inhalte im Mittelpunkt des Unterrichts stehen, die durch permanente Anwendung der zu erlernenden Fremdsprache vermittelt werden. Für die Grundschule können das z.B. Themen aus dem schulischen, familiären und regionalen Alltag sein, die auch im Heimatkunde- bzw. Sachunterricht behandelt werden. Die Lehrerin/der Lehrer spricht dabei in der zu vermittelnden Sprache und ignoriert dabei, dass es sich um eine sogenannte Fremdsprache handelt. Die Lernenden werden „eingetaucht“ und lernen über kurz oder lang „schwimmen“. Sie bemerken kaum, auf welche Weise ihnen ein relativ freier, ungezwungener Zugang zu dieser Sprache verschafft wird.

Gewisse Elemente der angedeuteten Methodik lohnt es sich auch im B-Unterricht umzusetzen, um bessere Sprechergebnisse zu erreichen. Das erfordert natürlich, dass Sie sich mit dieser Methodik und den in dieser Art Unterricht ablaufenden Prozessen vertraut machen, ein gewisses Grundvertrauen in die überzeugenden Erfahrungen anderer (in Europa und Amerika und bei uns selbst) aufbringen und gemeinsam mit den Lernenden trainieren. Dann werden Sie z.B. bald merken, dass der Anteil der deutschen Sprache als „Vermittlerin“ deutlich verringert werden kann. So erhöht sich nach und nach zunächst der rezeptive Sprachanteil Sorbisch/Wendisch bei den Lernenden.

Erste kleine Schritte auf diesem Weg könnten Sie gehen, wenn Sie z.B. folgendes tun: Nutzen Sie zunächst konsequent Unterrichtswendungen zweisprachig sorbisch/wendisch und deutsch und bauen Sie allmählich die deutschsprachige Wiederholung ab. Fragen Sie z.B. „Co sćo rozměli? – Was habt ihr verstanden?“ Ab einem späteren Zeitpunkt fragen Sie nur noch „Co sćo rozměli?“ Erklären Sie neue Lexik, Redewendungen, Formen usw. weniger mit Hilfe der deutschen Übersetzung. Sprechen Sie die neue Form in sorbischen/wendischen Wortgruppen / Sätzen, nutzen Sie Mimik und Gestik, führen Sie (wenn geeignet) entsprechende Handlungen dazu aus, beziehen Sie die Kinder mit ein. Sie finden sicher selbst genügend andere Möglichkeiten, um Ihren Sorbisch/Wendischunterricht so optimal wie möglich zu gestalten, damit sich der sorbisch/wendischsprachige Anteil in der Unterrichtssprache erhöht.

Angefügt ist für Sie ein kleines Wörterverzeichnis, das Sie sicher bald nicht mehr brauchen werden. Betrachten Sie das Studium dieser Unterrichtshilfe als Training zur Erweiterung Ihrer Sprachkenntnisse und zur Vervollkommnung Ihrer sprachlichen Beweglichkeit, Sicherheit und Kompetenz.

Dabei wünsche ich Ihnen viel Erfolg.

Ingrid Hustetowa

Skrotčenja a rozkładowanja

WU	=	wucbnica
ŽZ	=	žěłowy zešywk
Žł	=	žěłowe łopjeno
POR	=	póručenja
DN	=	domacny nadawk
C	=	ceptar / ceptarka
WK	=	wuknik(i) / wuknica(-e)
b.	=	bok
APL	=	aplikacija
[APL + słowo]	=	wobrazowa kórtka z wótpowědnym wobrazom město togo słowa se wužywa, słowo za wobraz se powěda mimo pisma)
SK	=	słowna kórtka / signalowa kórtka

Wam k pomocy wuzwignjo se w tych póručenjach „ó“ a „w“ w reducěrowanej poziciji (kursiwny pismik *w*). To w musterowych góžinach **tucnje** napisane su serbskorěčne pasaže C a/abo WK a/abo na tofli.

1. lekcija

Naša familija

mašizna a zaměry:

Na pšíkłaže nałoga kokota mógu žiši se spomnješ na swóje kontakty ze serbskimi nałogami. Wóni mógu dopóznaš, až jo rědnje a gódnje, tradicije małego luda, kenž jo žywy w jich domowni, sobu wugótowaš, a jogo rěc wuknuš. Žiśam se pósrědnijo gjardosc na to, až něco krađu wósebnego gótuju.

Pši temje „dožywjenska pši zašulowanju“ zeznawaju se žiši z člónkami familije. Wóni mógu słowa za člónki familije pšawje w saže wužywaš. W pódobnem wobrazowem materialu mógu je pšawje póznaš. Na grajkajucy part a z pomocu wobrazowego materiala skšušiju se jadnore sadowe mustery pšecej zasej.

Žiši reagěruju na serbskorěčne napominanja C a wótegroniju na pšašanja w saže. C musy na situaciju w nimšćinje glědaš, aby pšawje rozsuził(a), ga móžo ze žišimi přědne słowo cytaš a pisaš.

Žiši se zeznawaju z lutkami a zgóniju něco wó jich pomocniwosci. Togodla budu lutki žiši wob cełe šulske lěto we wucbnicy a žěłowem zešywku pšewózowaš. K tej temje by dejala se zapšěgnuš powěšć wó lutkach, kenž se do wótpowědujucego regiona góži.

Žiši wuknu rejoyańsku štucku „Stup dalej“. Wóni ju słyše, spiwaju a rejuju z C sobu.

leksika:

Dobry žeń! / Mě gronje ... / Ja som ... / To jo ... / Na zasejwiženje! *abo* Božemje! *abo* Mějšo se derje!
 nan, mama, Tim, Tina, starka, starki, ceptarka, lutki, Bobik, Minka, pupka, tedij, a, su
receptiwnje: Chto to jo? / Pokaž(ćo) mě! / Stań(šo)! / Seń(šo) se! / Wumóluj(šo)! / žedne formy akuzatiwa

1. góžina – Dobry žeń!

witanje

C groni: **Dobry žeń!**

WK wóspjetuju a zwucuju wobrot sami a w chorje.

zawježenje do wucby serbsčiny

C wulicuju, až žiši budu se zeznawaš ze serbskeju rěcu, až budu wjele wulicowaš a se rozgranjaš.

C groni, až žiši budu se zeznawaš ze serbskimi gronkami, spiwami, rejami, bajkami, powěscami a nałogami.

C rozkładuju, cogodla se nałogi a tradicije woplěwaju.

C groni, až jo wobželenje na serbskej wucbje swójski pšinosk kuždego wuknika a kuždeje wuknice, aby to serbske dalej wóstało.

rozgrono – wó serbskem

WK wulicuju, lěc -

su južo zmakali žeńske w serbskej drastwje,

znaju nałogi ze žišownje,

su serbske gronka, spiwy a reje w žišowni wuknuli – gaž jo, mógu je powědaš, spiwaš a rejowaš, sami něco serbskego groniš mógu,

maju doma abo w swójbje někogo, kenž serbski powěda,

maju doma abo w swójbje někogo, kenž jo serbskego pochada abo něco wó serbskem wě.

předstajenje wucbnice

WK listuju, glědaju, wugroniju se, pšašaju.

C rozkładuju, wótegroniju, reagěruju.

rozgrono – nałog kokota

wobalka WU:

WK wulicuju wó nałogu kokota resp. něco wó njom wót C zgóniju.

WK pytaju na wobrazu familiju. To su: **starka, starki, nan, mama, Tina, Tim.**

C pšipowěžijo, až budu se w drugej góžinje z nimi zeznawaš.

předstajenje žiši

WK wuknu, sami sebje předstajiš.

C groni: **Mě gronje ... / Ja som ...**

WK wóspjetuju a zwucuju sami a w chorje. Pón se předstajiju.

WK słyše jaden serbski spiw (z paska).

rozžognowanje

C groni: **Na zasejwiženje!** abo **Bóžemje!** abo **Mějšo se derje!** C kontrolěrujo rozměše.

WK wóspjetuju a zwucuju sami a w chorje.

2. góžina – Zeznawamy se z familiju.

wóspjetowanje

Dobry žení! / Ja som ... / Mě gronje ...

zawježenje leksiki

C pokazuju a pomjenijo APL: **mama, nan, starka, starki, Tim, Tina, Bobik, Minka.**

WK wóspjetuju słowa sami a w chorje.

zawježenje leksiki

C groni, rozkładuju a demonstrěruju zachopjeńk sady: **To jo ... [APL+słowo].**

C kontrolěruju rozměše.

WK wóspjetuju sami a w chorje.

C groni, rozkładuju a demonstrěruju pšašanje: **Chto to jo?**

C kontrolěruju rozměše.

zwucowanje

a) WK pokazuju APL a gronje: **To jo ... [APL+słowo].**

b) WK wótegroniju na pšašanja.

C: **Jo to ... [APL+słowo]?**

WK: **To jo ... [APL+słowo].**

C: **Chto to jo?**

WK: **To jo ... [APL+słowo].**

předstajenje žěłowego zešywka

WK listuju a glědaju.

WK gronje, co mógu z tym zešywkom a z jednotliwymi łopjenami cyniš.

zwucowanje

ŽZ, na b. 1 a 3:

a) WK namakaju wósoby a zwěrjeta.

WK pširěduju słowa a sady wobrazam.

b) Dalšne zwucowanja se gótuju kaž górzejce.

WK gronje (w sadach abo ako nalicenje), kótare wósoby znaju, druge WK pokazuju wobrazem k tomu.

c) WK pytaju 3 wobrazem, ku kótarymž słowa derje znaju.

warianty zwucowanja k tym 3 wobrazem:

C groni: **Wumólujšo!** (te 3 wobrazem)

WK kuždy z tych 3 wobrazow ze znamuškom wobznamjeniju (krejz, styrirožk, tširožk).

C napominajo WK, wěšte detajle we wobrazach wumólowaš (na pš. włose, pulower).

zespominanje:

WK gronje sady k swójim 3 wobrazem.

wódychanje

Ga taka faza trěbna jo, rozsuzijo C.

WK sluchaju rejowańsku štucku „Stup dalej“.

zawježenje:

WK wuknu 1. štucku a kšaceni za rejowanje.

domacny nadawk

ŽZ wobalka:

WK napišu mě na wobalku (abo starjejšej).

K wumóluju wobraz.

3. góžina – Chto hyšći?

wóspjetowanje

Dobry žeń! / Ja som ... / Mě gronje ...

zwucowanje

a) WU, na b. 2:

WK gronje: To jo ... [APL+słowo].

b) WK wótegroniju na pšašanja.

toflowy wobraz:

(wšakorake [APL])

C: Jo to ... [APL+słowo]?

Chto to jo?

c) WU, na b. 1, górzejce:

WK pomjeniju znate wósoby na wobrazu a daju drugim žiśam na wobrazu mě.

zawježenje wobrota

WU, na b. 1 górzejce:

Z pomocu gestiki C a wobrazu rozměju WK napominanje: **Pokaž mě ...!**

(C rozkładujo krotko a jadnorje, až musy wěste słowa w tom zwucowanju hynac groniś, ako WK znaju – měnjony jo akuzativ.)

zawježenje leksiki

C pokazuju a pomjeniju APL: **ceptarka, tedij, pupka**.

WK wóspjetuju a zwucuju sami a w chorje.

zwucowanje

WK pokazuju a pomjeniju APL (**ceptarka, tedij, pupka**), wobkšusiju pšawosc a wótegroniju na pšašanja. (kaž w 2. gožinje)

zwucowanje

Na tom městnje móžo se dalej zwucowaś rejowańska štučka „Stup dalej“.

powědanje

WU, na b. 1, dołojce:

WK wulicuju, kak su doma zašulowanje swěšili.

WK gronje sady k wobrazuju.

domacny nadawk

ŽZ, na b. 1 a 3:

WK wustígaju wšykne wobrazowe kórtki (ze starjejšyma).

4. góžina – lutki

wóspjetowanje

WK twórje z pomocu wustíganych wobrazowych kórtkow sady.

WK pokazuju na pšašanje C wobrazowe kórtki: **Pokaž mě ...!**

zawježenje:

C rozkładuju z pšíkladom formu: **Pokažčo!** C kontrolěruju rozměše.

zawježenje leksiki

toflowy wobraz:

(z donětejšnymi APL za wósoby a grajki)

[APL] a [APL]

[APL] a [APL]

[APL], [APL] a [APL]

C groni z pomocu górzejcnego toflowego wobrazu tamne sady a mimo togo sadu:

To su [APL+słowo], [APL+słowo] a [APL+słowo].

C pšaša, kótary wobraz njamógu WK hyšći pomjenís.

C groni: **To su lutki.**

WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

toflowy wobraz:

(wšakorake APL)

C pokazuju a groni: **To su lutki a [APL+słowo].**

C pokazuju dalšnu APL (na tofli) a WK wuměnjiju slědne słowo sady (APL) z tym nowym a gronje wótpowědnu sadu.

powědanje

WU, na b. 3, dołojce:

WK gronje sady k wobrazuju:

To jo ... / To su ...

zwucowanje

ŽZ, na b. 5:

WK wustígaju a zalipju dołojcne małe wobrazu.

WK twórje słowne kupki, na ps.: **mama a [APL+słowo]**

C wulicuju abo cyta powěšć wótpowědneho regiona wó lutkach.

WU, na b. 3, dołojce:

Zapšěgnuš móžo se: ceptarka z wobrazom lutkow.

mólowanje

C rozděljuju ŽŁ z lutkami (2 na wuběrk, cysło 1).

WK wumóljuju. To móžo se pšewjasć ako wuběžowanje wó nejřednjejšy wobraz.

wólne žěło (gaž jo cas)

a) WK móluju wobraz z lutkami.

b) WK graju memory z wustíganyimi kórtkami. (Trěbne su kórtki wót wěcej wuknikow.)

c) Zwucuju se dalej rejowańska štučka „Stup dalej“.

2. lekcija

Naše grajki

mašizna a zaměry:

WK zeznawaju se ze serbskimi słowami za grajki. Mógu je w saže pomjenís. Z pomocu wósobow 1. lekcije zwucuju dalšne werby w 1. a 3. wósobje singulara a reprodukciwnje naložuju akuzatiw.

WK zwěžu wósoby a wěcy/pšedmjaty wjelebočnje w sadach.

We wótwisnosći wót situacije w ředowni mógu se předne kombinacije pismikow na tofli a w ŽZ cytaš a pisaš.

Wobroty wobchadneje řečy we wucbje se zwucuju a pó wobšyrnosći rozšyrju.

Rejowańsku štucku „Stup dalej“ dejali WK dospołnje rejowaš. Spiw „To jo mójo balo“ se zawježo. Wótliceński rym móžo se zwucowaš.

Pó wótgłosowanju z C nimšćiny mógu se teke zwucowanja za słyšanje (póznaš zuki) zapšěgnuš.

leksika:

Daj/šo mě ...! / Daj/šo mě pšosym ...! / Co to jo?

plon, kónik, kólaso, awto, balo, klocki, šěg, knigły, kran, dom, roler, traktor
ma, mam, mólujo, mólujom, basli, baslim, ja

receptiwnje: bom / rozšyrjony wobrot: Pokažćo mě pšosym ...!

1. góžina – grajki

zawježenje leksiki

a) WU, na b. 4, górzejce

b) z pomocu APL

C groni słowo, WK wóspjetuju sami a w chorje.

WK wužywaju słowa w sadach. Wóni pomjeniju, wobkšušiju a wótegroniju na pšašanja.

zwucowanie

ŽZ, na b. 7 a 9:

WK se woglědaju wobrazowe kórtki.

WK pomjeniju grajki a gronje sady.

WK mustígaju wobrazowe kórtki. C dajo pokazki, kak ma se wustígaš.

reagěrowanje

WK reagěruju na napominanja.

C: Pokażćo mě [APL+słowo]!

Pokažćo mě pšosym [APL+słowo]!

Pokažćo mě pšosym [APL+słowo], [APL+słowo] a [APL+słowo]!

(C zasej na to pokazujo, až powěda słowa casy hynac – akuzatiw.)

WK powědaju sady z APL:

To jo [APL+słowo].

To su [APL+słowo], [APL+słowo] a [APL+słowo].

zawježenje wobrota

WK rozměju wobrot C z pomocu jogo/jeje gestiki:

Daj mě pšosym [APL+słowo]!

zwucowanie

a) C napominajo: Daj mě pšosym [APL+słowo]!

WK daju wótpowědnu APL.

b) C groni wobrot: Daj/šo mě pšosym [APL+słowo]! WK wóspjetuju ten wobrot sami a w chorje.

Pón WK pominaju swóju APL slědk: Daj/šo mě pšosym [APL+słowo]!

wóspjetowanje

„Stup dalej“

2. góžina – ma – mam

wóspjetowanje

WU, na b. 4, górzejce:

Z pomocu WU abo z APL abo wobrazowymi kórtkami skšušiju se słowa za grajki.

zawježenje leksiki

a) toflowy wobraz:

[APL] ma [APL].

b) WU, na b. 4, dołojece:

c) C jano pokazuju APL a groni mimo toflowego wobrazu sady:

[APL+słowo] ma [APL+słowo].

pokazka:

Zachopiš ma se z akuzatiwnymi formami, kenž wót nominatiwa se njerozeznawaju, pón akle te druge zapšěgnuš.

C pó wariante a, b abo c powěda (musterowu) sadu, WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

WU, na b. 4, dołojece:

WK gronje wšykne móžne sady.

zawježenje leksiki

C demonstrěruju z pomocu APL a gestiki někotare (musterowe) sady, tak až WK rozměju:

Ja mam [APL+słowo].

zwucowanje

WK položyju swóje wobrazowe kórtki z wobrazom dołoj pšed sobu. WK šěgnu jednu kórtku a gronje pšawu sadu:

Ja mam [APL+słowo].

zwucowanja na wuběrk

a) WK položyju pšecej jaden wobraz wósoby/zwěrjeta a jaden wobraz pšedmjata na blido a gronje wótpowědnu sadu z **ma**.

b) C groni sadu z APL, kenž WK wót slězy wiže. WK maju wótpowědnu APL ze swójjich wobrazowych kórtkow pokazaš.

c) Rolu C w nadawku b pšewzejo WK.

d) C groni słowa, WK gronje, žo słyše wěsty zuk (m, a, o ...)

(Na „pismikowu situaciju“ w ředowni glědaš!)

e) partnerske zwucowanje:

WK 1 napominajo, WK 2 reagěrujo:

Daj mě pšosym ...!

f) ŽŽ, na b. 11

3. góžina – basli – mólujo

wóspjetowanje

C sam(a) rozsúžijo, co ma se wóspjetowaś.

zawježenje leksiki

ŽŽ, na b. 6:

WK deje póznaś, až cotej Tim a Tina wšakorake wěcy mólowaś abo basliś.

C groni: **Tim mólujo**. WK wóspjetuju sami a w chorje.

WK gronje cełe sady, na ps.: **Tim mólujo awto**.

C groni: **Tina basli**. WK wóspjetuju sami a w chorje.

WK gronje cełe sady, na ps.: **Tina basli traktor**.

zwucowanje

ŽŽ, na b. 6:

a) WK gronje sami sady.

b) C mjenujo pšecej jadnu wósobu (Tim abo Tina) a jaden pšedmjat, WK dodaju werb (**basli** abo **mólujo**) a gronje cełu sadu.

c) WK gronje pšecej jadnu sadu a zwěžu w ŽŽ z barwojteju liniju wósobu z tym, což mólujo abo basli. Za Tima wzeju jadnu barwu a za Tinu drugu.

pokazka:

„bom“ jo njeznate słowo. C jo raz groni, dobre WK budu se to markowaś. Słowo móžo se teke wuwóstajis.

d) WU, na b. 5:

WK twórje sady, pšeto teke druge luže rad basle a móluju.

4. góžina – baslim – mólujom

wóspjetowanje

C sam(a) rozsúžijo, co ma se wóspjetowaś.

zawježenje gronka/spiwa

a) WK se zeznawaju z wótlisceńskim gronkom, z pomocu kótaregož mógu derje słowa a wobroty zwucowaś.

C: **Tina serbski zaspiwa,**

to ga nam se spódoła.

Wótlicenje za zwucowanje leksiki wótběžyjo tak:

Wšykne sejže abo stoje w krejzu. C abo pózdžej jaden/jadna WK wótlicyjo pó zložkach. Pši kuždej zložce pokazujo na jadnogo/jadnu WK. WK, kenž „dostanjo“ slědnu zložku „-ba“, musy jedno słowo serbski groniś (C abo ten/ta, kenž wótlicyjo, jo nimski pódajo). Gaž wón(a) słowo njewě, dostanjo „štrofu“ (na ps. musy pódajzonk daś abo se hytsknuś). Chtož pšašane słowo pšawje wě, jo z wótlicenim na rěže. (Se wě, až su teke druge warianty za wótlicenje móžne.)

b) WK nawuknu spiw: „To jo mójo balo“.

wóspjetowanje:

WU, na b. 5, dołojce:

WK formulěruju sady.

zawježenje leksiki

C groni z pomocu APL abo bžez APL:

Ja mólujom [APL+słowo]. A ty?

C pokazuju na jadnogo/jadnu WK, kenž groni: **Ja mólujom [APL+słowo].**

pokazka:

C rozkładuju, až muse WK slězy „m“ słyšaš, dokulaž njemólujo abo njebasli někaka wósoba, ale „ja“.

domacny nadawk

WK wustšigaju z kataloga grajki a nalipju je na kresleńske łopjeno.

By dejało se na to glědaš, až wzeju WK jano take grajki, kenž njamaju engelske pomjenjowanje a wót kótarychž serbske słowo znaju.

5. góžina – Zwucujomy.

kontrola domacnego nadawka

WK wulicuju wó grajkach, kenž su nalipali.

C pšaša, kótare wěcy mógu WK serbski groniš a kótare sady mógu twóriš.

WK gronje na ps.:

To jo ... / Ja mam ...

zwucowanje

WK dostanu jaden cedlik (10x10 cm).

C rozdžělijo wšake nadawki:

Móluj pšosym ... !

WK gronje sadu a móluju: **Ja mólujom ...**

zwucowanje / graše

a) *zawježenje:*

C zawježo a demonstrěruju wobrot **Co to jo?** z pomocu psikłada a kontrolěruju rozměše. WK wóspjetuju sami a w chorje a zwucuju jaden muster.

b) Wšykne wobrazowe kórtki WK a/abo APL C se rozpožyju z wobrazom górzej w srježi blida abo na špundowanju. WK se sednu kołowokoło.

Jaden/jadna WK wzejo jadnu kórtku a pšaša: **Co to jo?**

Drugi/druga WK wótegronijo: **To jo ...**

warianta:

Jaden/jadna WK wzejo jadnu kórtku. Drugi/druga WK pšaša: **Co ma Jan?** Tšeši/tšeša WK wótegronijo: **Jan ma ...**

warianta:

Wobrazowe kórtki laže z wobrazom dołoj. WK za sobu šěgnu a gronje:

Ja mam ... / To jo ... / Jo to ... ? – Jo, to jo ...

3. lekcija

My grajkamy

mašizna a zaměry:

Wšykne až doněnta znate substantiwy a werby se skšušiju a wěsće w sadach zwěžu. Sady se rozšyriju z adwerbialnymi póstajenjami městna. Negacija se zawježo. We wótwisnosći wót situacije w ředowni mógu se zwucowanja za cytanje zatwariš. Notnje jo w tej lekciji, zawjasć zuk a pismik „J, j“, pšeto jo wjelgin trěbny za zawježenje dalšneje leksiki. Žiši wuknu spiw „Była som mała“. WK se písowójiju přědne znaša wó kongruency substantiwa a pronomena.

leksika:

wence, nutši, how, tam, mój, mója, mójo, móje, grajka

njejo, negacija werba z nje-/nja-, ně

receptiwnje: list, kórtka, kij, mapa / Žo jo ... ?

1. góžina – nutši – wence, how – tam

wóspjetowanje na wuběrk

a) z wótliceńskim gronkom:

Tina serbski zaspíwa, to ga nam se spódoba.

b) rejowańska štučka „Stup dalej“

c) Wótwisnje wót situacije w ředowni cyta se mały tekst na tofli. (zložki, słowa, sada z APL)

zwucowanje

ŽZ, na b. 12: WK pišu, móluju a gódaju.

domacny nadawk

ŽZ, na b. 12, cysto 4

zawježenje leksiki

toflowy wobraz: (Na toflu se kresli krejz.

– *warianta:* na bliže abo špundowanju krejz ze šnorki –

APL abo wobrazowe kórtki se písycyniju w krejzu (nutši) abo zwenka krejza (wence).)

C groni z pomocu togo krejza (na tofli) sady:

[APL+słowo] jo wence a [APL+słowo] jo nutši.

WK wóspjetuju sady sami a w chorje.

zwucowanje

a) słyšanje:

C groni sady, na ps.: Tim ma wence balo. Tina ma nutši tedija.

C kontrolěrujo rozměše (psez akciju abo pseložk).

b) *zawježenje:*

C se pšaša a demonstrěrujo: Žo jo [APL+słowo]?, wótegronijo sam(a) kontrolěrujo rozměše.

c) WK wótegroniju na pšašanja.

C: Žo jo [APL+słowo]? – WK: [APL+słowo] jo wence / nutši.

C: Co jo wence / nutši? – WK: Wence / nutši jo [APL+słowo].

d) WU, na b. 6: WK gronje sady k wobrazoma.

zawježenje leksiki

Jaden/jadna WK ma wobrazowu kórtku w ruce. Na tofli wisy APL.

C groni: How jo [APL+słowo] a tam jo [APL+słowo]. WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

a) C groni sadu, WK pšestajiju. („Herübersetzen“ do mamineje řečy)

b) WK wariěruju mustomerowu sadu na tofli, wóni wuměňiju adwerbialne póstajenje. – how, wence, nutši

toflowy wobraz:

Tam ma mama [APL].

domacny nadawk

ŽŁ z 3 domami (cysto 2)

pšispomnješe:

C dej starjejšym někaku pomoc daš, aby mókali psi domacnem nadawku pomagáš.

2. góžina – j

wóspjetowanje

WU, na b. 7, górzejce:

WK gronje z pomocu DN sady ze słowami: **wence, nutši, how, tam.**

zawježenje zuka a pismika – powšyknje

2 wariante stej móžnej.

Warianta A se realizěrujo, gaž maju wšykne WK ředownje serbsčinu pó dogronjenju z C nimšćiny.

Warianta B se realizěrujo, gaž ma jano kupka WK serbsčinu.

warianta A:

Zuk a pismik „J, j“ se zawježo dospołnje kaž w nimšćinje. C ma sam(a) situaciji w ředowni wótpowědujuce ŽŁ zestajš. Pó nazgónjenjach pši wuproběrowanju WU a ŽŽ jo se „J, j“ zawjadł w adwentskem casu a jo se toš zwězał z temu „Janšojski bog“.

Wužywaš móžotej se pšipoložonej ŽŁ („Janšojski bog“ a „J, j“ (cysto 3) w tej abo pódobnej formje.

warianta B:

Zawježo se jano mały pismik „j“, dokulaž jano ten jo momentanje trěbny. Žěta se ze ŽŽ, na b. 13.

pokazki:

C sam(a) rozsužijo, lěc nawuknu WK nowy pismik šišćaš abo pisaš (Druck- oder Schreibschrift).

WK pišu w pšedpoložonem pismiku za musterom z wěcej barwami za sobu (Regenbogenbuchstabe).

Teke zwenka togo tycowego pismika mógu WK we wšakorakich wjelikosćach na tom łopjenje pismik zwucowaš.

Smužki na b. 13 w ŽŽ su za zwucowanje pismika, słowow, ewentalnje jadneje sady.

Dołojcna „šlejfka“ pisnego pismika musy se nejskerrej wósebnje zwucowaš.

zawježenje zuka a pismika

Zaměr jo, až WK wuměju cytaš słowo **Anja**.

Twórjenje zuka „j“ dej se dokradnje nažětaš. Mě pismika („jot“) njedej se wužywaš. „j“ móžo se do wěsteje měry ze zukom „i“ pširownowaš, pši comž deje se rozdžěle rozkladowaš a nažětaš.

C powěda zuk „j“, WK wóspjetuju sami a w chorje. C korigěrujo.

C pokazujo pismik „j“ (Vierfenster) a rozkladowo (pširownowanje z „i“).

Z pomocu toflowego wobrazu abo ředowniskego cytańskego řěda se nažětajo cytanje pismika „j“.

C dodajo a wótwězejo wótpowědne pismiki.

toflowy wobraz :

A
An
Anj
Anja
Anj
An
A
Anja
nja
ja
a
An ja

- a) Wót słowa **Anja** eleminěruju se znate pismiki.
- b) Słowo se natwarijo. C dodajo pismiki. WK cytaju pismiki a zložki sobu.
- c) Słowo se wóttwarijo. C wótewzejo pismiki. WK cytaju pismiki a zložki sobu.

To jo Anja.

zwucowanie słyšanja

- a) C powěda słowa z „j“. C pšaša, kótary zuk WK přězy, slězy, na 3. městnje atd. słyše.
- b) C powěda słowa z „j“. WK deje groniš, na kótarej poziciji słyše „j“.
C musy wósebnje na wuzuk pokazaš, dokulaž tam „j“ njejo słyšaš.
móžne słowa za słyšanje:

Anja, Julija, Jana, Maja, mólujo, ja, Jonas, Jens, kij, tedij

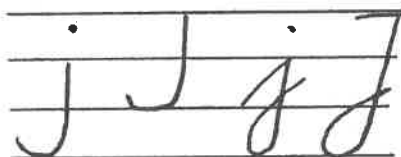
zwucowanie pisanja

- WK pišu pismik „j“ w pówěštu a komentěruju pógibowanja.
- WK pišu pismik „j“ z palcom na blido.
- WK pišu pismik „j“ ako tycowy pismik.
- WK zwucuju pismik „j“ w smužkach pisaš.
smužka:

„najsća“

„bydlenje“

„piwnica“

domacny nadawk

- WK pišu jednu smužku „j“ (pismik, słowa, sadu).

3. góžina – negacija: ma-njama, jo-njejo

wóspjetowanje

WU, na b. 7, dołojce:

WK cytaju tekst.

C kontrolěrujo domacny nadawk (smužku „j“ pisaš).

zawježenje gramatiskeje jednotki

a) C powěda z APL a z pomocu gestiki (z pomocu toflowego wobrazu).

C cyta saže z APL na tofli. WK wóspjetuju sami a w chorje.

toflowy wobraz:

Nan ma [APL awto].

Nan njama [APL kólaso].

b) C cyta saže na tofli (z abo bžez APL).

toflowy wobraz:

Nan ma mapu. abo Nan ma [APL].

Nan njama [APL-někaki pšedmjat].

WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

a) ŽZ, na b. 14, cysło 6:

C groni sadu, WK pišu, pšiscyniju dypk a pšesšarnu.

na pš.: **Tim ma balo.**

WK napišu **ma**, pšiscyniju dypk pla wobrazu „balo“ a pšesšarnu wobraz „kórtka“.

b) ŽZ, na b. 14, cysło 6:

WK hyšći raz wšykne sady „cytaju“. C móžo šěžkosć pówušys, gaž dajo teke słowa **kórtka, list, kij** zapšěgnuš.

c) ŽZ, na b. 14, cysło 7:

WK napišu sadu.

zawježenje gramatiskeje jednotki – kórtowe graše

WK dostanu k swójim wobrazowym kórtkam signalowej kórtce „jo“ a „ně“.

C pokazuju APL a pšaša nejpjerwej tak, až muse WK z **jo** wótegroniš: **Jo to [APL+słowo]?**

WK pokazuju pšawu signalowu kórtku **jo**, APL a gronje sadu typa: **Jo, to jo ...**

C powěda musterowy pšikład z **ně** a **njejo**:

Jo to [APL pupkà]? C pokazuju signalowu kórtku **ně** a wótegronijo sam: **[SK ně], to njejo [APL pupka], to jo [APL awto].**

WK wóspjetuju sami a w chorje.

Sady mógu se derje z mimiku zwucowaš, pši negaciji z głowu tšěšć.

zwucowanje

a) WK wótegroniju z pomocu APL a SK **jo/ně** na pšašanje C typa:

C: **Jo to ...?**

WK: **[SK jo], to jo ...**

[SK ně], to njejo ...

b) Rolu C pšewzejo WK.

4. góžina – negacija dalšnych werbow

wóspjetowanje

WU, na b. 7:

C pšaša k wobrazoju, WK wótegroniju z pomocu wobej SK.

C: **Jo Tina wence / nutši?**

WK: **[SK jo], Tina jo wence.**

[SK ně], Tina njejo wence, Tina jo nutši.

zawježenje leksiki

WU, na b. 7, górzejce:

C groni sady:

Tina grajka. Tim grajka. Bobik grajka. Mama njegrajka ...

WK wóspjetuju sami a w chorje.

C: **Grajka Tina? / Grajka starki?**

WK wótegroniju z pomocu SK:

[SK jo], Tina grajka.

[SK ně], starki njegrajka.

zwucowanje

WU, na b. 7, górzejce + SK:

C pšaša, WK wótegroniju.

C: **Mólujo Tina? ...**

WK: **[SK jo], Tina mólujo.**

C: **Basli Bobik? ...**

WK: **[SK ně], Bobik njebasli, Bobik grajka.**

pokazka:

Pši tom wobrazu mógu WK cesto jano negěrowanu sadu groniš a njamógu „jo“-sadu dodaš, dokulaž za to fělujo leksika.

zwucowanje słyšanja a powědanja

a) ŽZ, na b. 15:

WK słyše sady C z njenegěrowanymi a negěrowanymi sadami.

C groni pozitiwnu abo negatiwnu sadu, WK agěruju:

Gaž słyše pozitiwnu sadu, wobkružuju wótpowědny pśedmjat.

Gaž słyše negatiwnu sadu, pšešmarnu wótpowědny pśedmjat.

C: **Tim mólujo knigły a roler.**

WK wobkružuju wobraz „knigły“ a „roler“ a pšešmarnu wobraz „kólaso“.

b) ŽZ, na b. 15:

Pšecej jaden/jadna WK groni negěrowane sady z „njemólujo“, wše druge WK muse wótpowědny pśedmjat pšešmarnuś.

WK: **Tim njemólujo roler.** Druge WK pšešmarnu wobraz „roler“.

c) Pšecej jaden/jadna WK groni pozitiwne sady z „mólujo“, wše druge WK wobkružuju wótpowědny pśedmjat.

pisanje

ŽZ, na b. 15, cysło 9:

WK napišu sady.

reagěrowanje

a) C groni serbske sady, WK gronje je nimski.

b) C napominajo WK, na nimski impuls sadu serbski groniš. na pś. C: Sage, dass Tim nicht bastelt. ...

c) Z wótlisceńskim gronkom – **Tina serbski zaspjwa, to ga nam se spódoša.** – deje se mimo słowow pśedewšym słowne kupki a sady wótpšašaś.

5. góžina – mój-mója-mójo-móje

wóspjetowanje na wuběrk

zawježenje leksiki

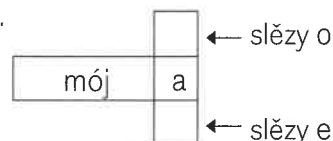
a) Z pomocu kórtky, žož móžoš žěle wótcyniš a zacyniš (Klappkarte), zawježo C posesiwne pronomeny **mój, mója, mójo, móje** (ako leksikaliske jednotki).

mój

(kašćik) – slězy stoj **o**

(kašćik) – přězy stoj **a**

(kašćik) – slězy stoj **e**

WK wóspjetuju, cytaju wše formy personalnego pronomena sami a w chorje.

b) C zawježo posesiwne pronomeny z pomocu SK (mój, mója, mójo, móje) na tofli. C groni sady, pší tom demonstrěruju a pokazuju. WK rozměju.

na pś.: **Julija ma mapu. To jo mója mapa.** (mója-kórtka na tofli)

C kontrolěruju rozměše słowa, pśeto **mapa** jo how receptiwne słowo.

Druge pśikłady za wšykne rody a plural slěduju. (kij, knigły ...)

WK póznaju z pomocu C kongruencu mjazy substantiwom a posesiwnym pronomenom.

zwucowanje

WU, na b. 8:

WK twórje wšykne móžne słowne kupki a nałožuju znaša wó kongruency mjazy substantiwom a posesiwnym pronomenom.

wustšiganje

ŽZ, na b. 16/17:

WK wustšigaju wobrazki. Ewentuelnje móžo C nadawk tak wobgranicowaś, až WK maju ku kuždemu pronomenoju jano dvě wěcy zalipaś.

domacny nadawk

Gaž kšě, mógu WK wustšiganje a zalipanje dokóńcys.

spiwanje

Spiw „Była som mała“ móžo se zaplanowaś za někotare góžiny teje lekcije (teke za wótměnenje).

6. (pśidatna) góžina – serbske swěženje a nałogi

na pśikład: ptaškowa swajžba

4. lekcija

W rědowni

mašizna a zaměry:

WK nawuknu leksiku, kenž słuša k rědowniskej rumnosći. Słowa deje zmysłapołnje z južo znateju leksiku zwěžaš. Z pomocu werbowych formow „stoj“, „wisy“, „lažy“ deje lokalne pósěgi w rumje nastajiš. WK nawuknu zuk a pismik „y“. Na taki part mógu wót znatych werbow 1. wósobu plurala twóriš. WK wopisuju swóju rědownisku rumnosć, 3-4 sady dejali w zwisku wulicowaš.

Do wucby zapšěgnu se aktualne swěženje.

leksika:

rědownja – w rědowni

ceptař, tofla, mapa, krida, stoł, blido, lineal, kwětk, lapka, lampa, šula, waza, kij, kórtka, list
stoj, wisy, lažy, stoje, wise, laže, my-formy, my

1. góžina – substantiwy

wóspjetowanje

WK powědaju sady:

Ja som ... / Mě gronje ...

Mója mama jo ... –owa

Mój nan jo ...

dotatnje: Ja bydlim w ... / Som doma w ...

zawježenje leksiki

C wulicujo, pši tom pokazujo a demonstrěrujo. C zapšěgnjo WK: dajo žednym wěsty pšedmjat. WK słyše słowne kupki a sady a je wóspjetuju sami a w chorje.

To jo blido. Tam jo stoł. How jo tofla.

To jo lampa. ... ma lineal. ... ma kwětk. ... ma wazu. ... ma kórtku. ...

ma list. ... ma kridu. ... ma lapku. Ja mam kij a mapu. ...

zwucowanje

Wšake pšedmjaty se jaden za drugim na blido položyju. K tomu WK gronje pšecej wótpowědnu sadu. Sady se rozšyriju. Sady se wóspjetuju.

How jo mapa. – (glědajšo: Žednu sadu z dwěma pšedmjatoma, dla duala.)

How su mapa, kij a kórtka. – How su mapa, kij, kórtka a waza. ...

powědanje a pisanje

a) WU, na b. 9, górzejce, wuběžowanje:

Chto groni nejwěcej sadow k wobrazuju?

WK „gódaju“, kak se sada na tofli (we WU) skóńcyjo.

Na tofli se wótkšyjo pšigótowana sada, jaden/jadna WK na tofli sadu dopišo. (Mama ma mapu.)

b) ŽŽ, na b. 19:

WK gronje tak wjele sadow ako móžno.

Wóni zwěžu zachopjone sady w puchorjach z wobrazom. Gaž jo notnje, móžo C nimske rěcne impulse daš.

We wótwisności wót znašow a wugbašow w nimšćinje WK sami wubjeru sady a je napišu.

Gaž jo móžno jano mało pisaš (dla felujucych pismikow), móžo se to zwucowanje pšewjasć ako techniske zwucowanje za rědnopisanje ze zaměrom treněrowaš wótwstawk mjazy pismikoma, wótwstawk mjazy słowami a položenje w rumje.

2. góžina – zawježenje a skšusenje leksiki

wóspjetowanje na wuběrk

- a) z pomocu wótlíceńskego gronka
- b) zwucowanje pšez nalicenje
- c) pokazaš pšedmjaty a je pomjeniš
- d) WU, na b. 9, górzejce:
wulicowaš k wobrazoju
- e) wótegroniš na pšašanja:
Co to jo? Co how jo? Co tam jo? Co ja mam? Co ma ...?

cytanje

WU, na b. 9, dołojce:
WK cytaju.

zawježenje leksiki

C pokazuju a powěda:
To jo řědownja.
W řědowni jo tofla.
WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

WK wóspjetuju sady sami a w chorje a twórze sami sady.
C groni zachopjeńk sady, WK wóspjetuju a dokóńcyju sady.
To (tam, how) jo/njejo řědownja. Řědownja jo/njejo nutši (wence).
W řědowni jo/njejo/su/njejsu ...

wódychanje

Zapšěgnuš móžo se spiw, nałog, tšojeńko a/abo powěsc wó lutkach.

zawježenje leksiki

C groni z pomocu APL (ceptarka): **Ja som ceptarka**. Pši tom na se pokazuju.
C mjenujo muskecu formu: **ceptar** a groni sadu: **Ja njejsom ceptar, som ceptarka**. C kontrolěrujo rozměše.
(Se wě, až musy se ta wěc nawopak cyniš, gaž jo přězy ceptar a nic ceptarka.)
WK wóspjetuju słowje **ceptar** a **ceptarka** sami a w chorje.

zwucowanje

WK twórze sady, ewentualnje na impuls C:
Ceptar jo/njejo w řědowni. (how, tam, nutši, wence)
Ceptarka ...
Ceptar/ceptarka ma/njama ...
Ceptar/ceptarka mólujo/njemólujo ...

reagěrowanje

ŽZ, na b. 20:

- a) WK wótegroniju (nalicyju) na pšašanja k wobrazoju a móluju.
Co jo w řědowni? Co njejo w řědowni? Chto jo w řědowni? Chto njejo w řědowni?
- b) C dajo nadawk: **Móluj lampu!** (kridu, kwětk, blido, lineal, stoł, toflu, kij, mapu, knjigły, ceptarja, ceptarku)
Njemóluj ...!

WK (nje)móluju wótpowědny pšedmjat.
a) We wótwisności wót wugbašow w nimšcinje WK wubjeru sami sadu (sady) a ju (je) napišu.

3. góžina – stoj-wisy-lažy

wóspjetowanje na wuběrk

zawježenje leksiki

- a) C demonstrěrujo a powěda (přikłady za singular):
 C staji mapu něži a groni: **Mapa stoj.**
 C powjesyjo mapu na ławku a groni: **Mapa wisy.**
 C položyjo mapu na blido a groni: **Mapa lažy.**
 C gótujo to teke z drugimi přikładami.
 WK kuždy přikład wóspjetuju sami a w chorje.
- b) C demonstrěrujo a powěda (přikłady za plural) analog k nadawkoju a):
Mapa, stoł a waza stoje. / Mapa, lampa a tofla wise. / Mapa, lineal a krida laže.
 WK kuždy přikład wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

- a) WU, na b. 10:
 WK twórze sady k wobrazam.
 C pšaša, WK wótegroniju:
Co stoj? (wisy, lažy) Chto stoj?
- b) C pokazujo předmjet, WK gronje sadu a/abo pšašaju z pšawym werbom. Sady se wóspjetuju.
- c) ŽZ, na b. 20:
 WK twórze sady a je napišu.
- d) Analog se póstupuju pši zwucowanju formow plurala.

reagěrowanje

- a) C a/abo WK pšaša, druge WK wótegroniju. Za wótegrona mógu se teke negěrowane formy wužywaš.
Co (chto) stoj? / Co wisy/lažy? / Stoj how ...? / Lažy tam ...? / Wisy wence/nutši ...? / Stoj tam mója mapa?
- b) WK maju před sobu swóju mapu a swóje šulske wěcy. C groni sadu, WK muse take jadnanja přewjasć, až ta sada pšawa jo.
 na pš. C: **Mapa wisy.** WK powjesyju mapu na ławku.

wódychanje

W tej góžinje se jano wustnje žěła. Togodla ma se na kuždy pad zwucowanje/zaběra k wótměnenju zaplanowaš, na pš. material k swěženjam a nałogam, powěsć, bajku a/abo wótlisceńske gronko.

powědanje

WK deje wěcej sadow k jadnomu předmjetu groniš. C dajo muster, WK zwucuju pón sami.
 na pš. **How jo lineal. To jo mój lineal. Lineal lažy.**
Tam jo Toni. Toni ma mapu. Mapa wisy.
To njejo mója mapa.

4. góžina – zuk a pismik y

zawježenje leksiki

We wótwisnosći wót pismikoweje situacije w řědowni žěta C pak z psikładom na tofli pak jano wustnje. C wuchada pši zawježenju 1. wósoby plurala werba wót 1. (abo 3.) wósoby singulara a groni:

Ja mólujom. (C pokazuju na se.)

My mólujomy. (C pokazuju na cełu řědownju a sebje zapšěgnjo.)

C kontrolěrujo rozměše.

C pokazuju na to, až WK stýše slězy nowy zuk „y“.

zawježenje zuka y

We wótwisnosći wót pismikoweje situacije w řědowni zawježo se zuk y pak jano wustnje pak z pomocu tofle.

Twórjenje zuka „y“ dej se dokradnje nažětaš. Mě pismika („ypsilon“) njedej se wužywaš. Rozdžěle k zukoma „ü“ (nimski) a „i“ deje se rozkładowaš a nažětaš.

C powěda zuk „y“, WK wóspjetuju sami a w chorje. C korigěrujo.

C powěda někotare słowa ze zukom „y“, WK wóspjetuju sami a w chorje. Pódla dejali byś słowa **my, mólujomy, mamy.**

zwucowanje zuka a leksiki

WK zwucuju ze C słowa z „y“, psikłady a sady z „y“-formami.

Zapšěgnu se teke formy: **basli-baslim-baslimy, stoj-stojm-stojmy, lažy-lažym-lažymy,**

wisy-wisym-wisymy (w sporše na powrjozu)

WK nałožuju swóje znaša wó 1. wósobje singulara (baslim, mólujom) pši twórjenju 1. wósoby singulara drugich werbow a zwucuju twórjenje 1. wósoby plurala.

WK twórje sami sady, druge je wóspjetuju.

na ps.: **My mólujomy kórtku. / My stojmy w řědowni. / My baslimy w šuli. ...**

WK sady rozšyriju:

My mamy w šuli ... My mamy w šuli ... a ... My mamy w šuli ..., ... a ... My baslimy doma ...

zawježenje pismika

Kaž pši zawježenju pismika „j“ ma se C z C nimšćiny wótgłosowaš.

Za serbšćinu trjebamy jano mały pismik y.

Zaměr jo, až WK mógu cytaš słowo **mamy.**

C pokazuju pismik „y“ (Viererfenster) a jen rozkładujo.

Z pomocu toflowego wobrazu abo řědowniskego cytańskego řěda se nažětajo cytanje pismika „y“. C dodajo a wótewzejo wótpowědne pismiki.

toflowy wobraz:

m
ma
mam
mamy
mam
ma
m
mamy
amy
my
y
ma my

- a) Wót słowa **mamy** eliminěruju se znate pismiki.
 b) Słowo se natwarijo. C dodajo pismiki. WK cytaju pismiki a zložki sobu.
 c) Słowo se wóttwarijo. C wótewzejo pismiki. WK cytaju pismiki a zložki sobu.
 d) WK cytaju toflowy tekst.

toflowy wobraz:

My mamy lineal.

zwucowanje pisanja

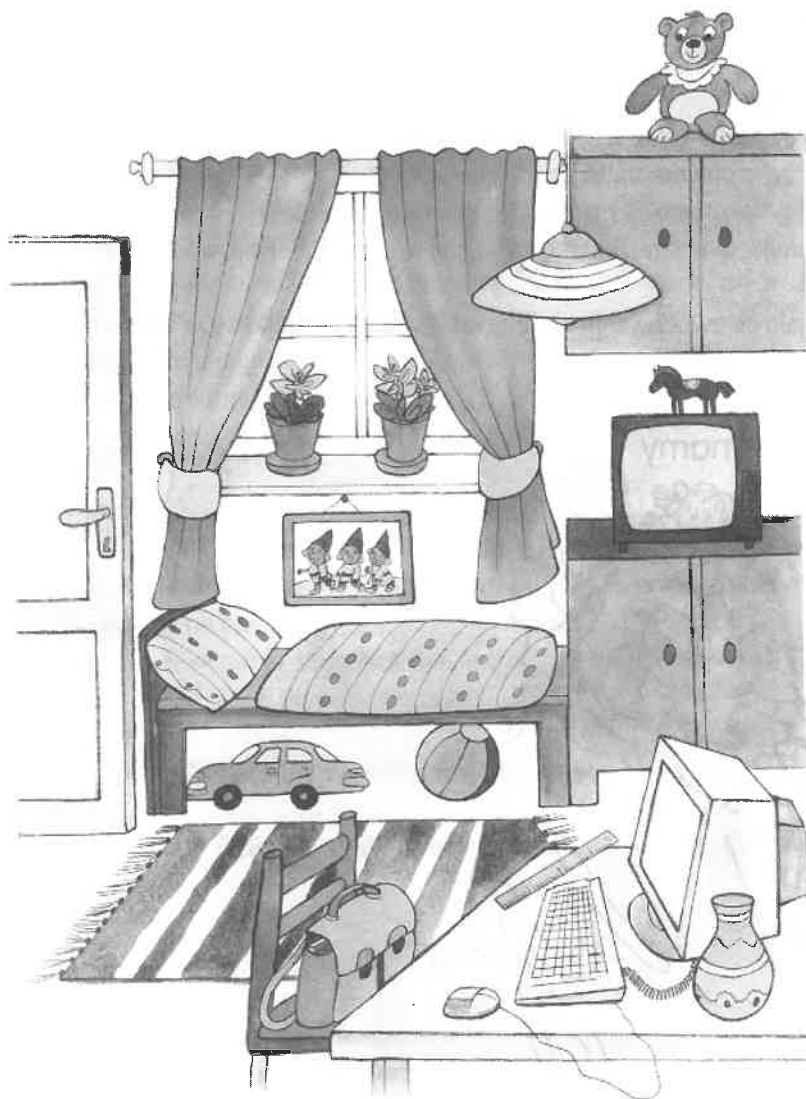
- a) WK pišu pismik „y“ w pówěšću a komentěruju pógibowanja.
 WK pišu pismik „y“ z palcom na blido.
 WK pišu pismik „y“ ako tycowy pismik.
 WK zwucuju pismik „y“ w smužkach pisaš. (glej skica w 3. lekciji, w 2. góžinje)
 b) ŽZ, na b. 21:
 (Zapšěgnuš dejało se zwucowanje werba „wisy“, dokulaž trjeba se w 5. lekciji.)

My mamy

5. lekcija

Mója špa

mašizna a zaměry:

WK mógu meble w swójej špě doma pómjenowaś a te słowa w sadach nałožowaś. Wóni mógu wšykne substantiwy z personalnymi pronomenami 3. wósoby wuměniś a te personalne pronomeny w sadach nałožowaś. K pśedmjatam mógu wěcej sadow formulěrowaś. Prědny raz se WK wopóznawaju ze systematizěrowanim znatych konjugaciskich formow werbow.

Pši wugódanju gódańkow nałožuju WK swóju wědu. Wóni nawuknu krotku baseń a mógu ju pśed kupku recitěrowaś. Spiw „I, a, u“ móžo se na tom městnje nawuknuś.

leksika:

spižka, wobraz, źurja, wokno, telewizor, tepich, gardina, póstola, computer, regal, w regalu, we jšpě, wón, wóna, wóno, wóni

receptiwnje: doma, špu

1. góžina – pšedmjaty

wóspjetowanje

Z pomocu APL a słownych kórtkow na tofli twórze WK pšawe słowne kupki.

toflowy wobraz:

[SK mój]

[SK mója]

[SK mójo]

[móje]

...[APL šěg] / ... [APL knigty] / ... [APL klocki] / ... [APL kólaso] / ... [APL blido] /

... [APL ceptarka]

... mapa / ... dom / ... tedij

zawježenje

WU, na b. 11:

C groni k wobrazoju:

To jo Tim. Tim jo doma. Tim ma špu.

(„doma“ a „špu“ – receptiwne)

WK gronje nimski, co su rozměli. WK gronje k wobrazoju wšykno, což južo serbski mógu, wšo druge gronje nimski.

C groni wšo nowe serbski, WK wóspjetuju sami a w chorje.

pšispomnješe:

Město „póstola“ móžo se „kawč“ wužywaš, dokulaž wšykne žisi póstolu njamaju. Młoge maju teke sedło w swójej špě, togodla by dežała se pšidatna wokabla „sedło“ groniš, gaž se něchten za njeju pšaša.

zwucowanje

a) ŽZ, na b. 22:

WK maju pšedmjaty ze słowoma **stoj** a **wisy** zwěžaš (nic: klocki, balo)

a) WK namakaju te pšedmjaty w ředowni a wótegroniju na pšašanja.

C: Co jo w ředowni? Co njejo w ředowni? Co stoj w ředowni? Co njestoj w ředowni? Co wisy w ředowni? Co njewisy w ředowni?

b) ŽZ, na b. 23 a 25:

WK wustšigaju wobrazki. Wóni pokazuju na napominanje C pšawy wobraz.

C: Pokaž sto! ...

c) ŽŁ „Co felujo“ (cysło 4):

WK powědaju k njedospołnym wobrazam a wótegroniju na pšašanje „Co felujo?“

d) ŽZ, na b. 22:

C napominajo z pomocu APL za barwy:

Wumóluj spižku brunu! ...

WK wumóluju wótpowědny pšedmjat z pominaneju barwu.

2. góžina – personalne pronomeny wón, wóna, wóno, wóni

wóspjetowanje

Gromaže z C wóspjetuju WK leksiku z pomocu wobrazowych kórtkow.

WU, na b. 11 abo ŽŽ, na b. 22.

cytanje

WU, na b. 12, górzejce:

WK cytaju tekst a markuju, až jo **wón** nowe słowo.

zawježenje

toflowy wobraz:

Tim   Tina   awto   lutki

C psirědujo tym słowam słownu kórtku z wótpowědnym personalnym pronomenom.

zwucowanje

a) ŽŽ, na b. 27:

WK pišu pód kuždy wobraz pšawy personalny pronomen.

b) WK maju styri słowne kórtki z kuždym personalnym pronomenom. Pódobnje ako w ŽŽ, na b. 16/17 maju swóje wobrazowe kórtki personalnym pronomenam pšawje psirědowaš. Wósebnje zwucowaš ma se forma **wóni** (knigły, žurja).

c) Memory ze słownymi a wobrazowymi kórtkami:

Pórik wobstoj z jadneje wobrazoweje kórtki (na ps. **starka**) a jadneje słowneje kórtki (**wóna**).

Gaž WK pšawy pórik wótkšywajo, móžo se jen wobchowaš.

Gaž wótkšywajo WK dvě kórtce, kenž njeje stej pórik, musy kórtce zasej wobrošiš.

Na ps.: **starka – wóna**: wobchowaš, **starka – wóni**: zasej wobrošiš.

psispomnješe:

Ewentuelnje ma C z tych mjazy 24 wobrazowych kórtkow wubraš.

C ma na to glědaš, až jo dośc słownych kórtkow z personalnymi pronomenami k dispoziciji.

d) C pódajo krotku sadu ze substantiwom.

WK wuměnjaju jen z personalnym pronomenom a wóspjetuju sadu.

C: **Spižka stoj tam.**   WK: **Wóna stoj tam.**

Mapa njewisy how.   Wóna njewisy how.

3. góžina – wšake zwucowanja a nałožowanja

cytanje

WU, na b. 12, górzejce:

WK zwucuju cytaš tekst sami a w chorje.

zawježenje leksiki

WU, na b. 12, dołojce:

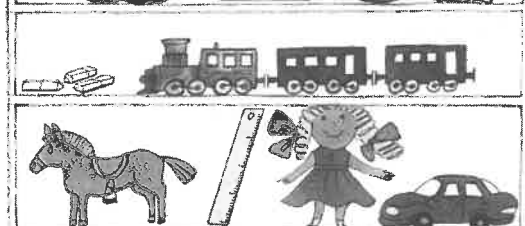
C zawježo formu **na regalu**. WK ju wóspjetuju sami a w chorje. Pón wótegroniju na pšašanja.

C: **Co stoj / wisy / lažy na regalu?**

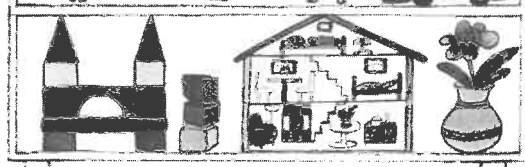
To jo
mój regal.

Na regalu
jo ...

Na regalu
su ...

zawježenje leksiki

C zawježo formu **we jěpě**. WK ju wóspjetuju sami a w chorje. WK wóspjetuju krotke sady.

zwucowanje, powědanje

WK wóspjetuju sady C abo twórze sady samostatnje, pši tom zwucuju rozšyrjenje sadow:

To jo regal. Regal stoj. Regal stoj we jěpě. Mój regal stoj we jěpě.

regal móžo se psez druge móžne pšedmjaty wuměniš.

WK powědaju krotki tekst w zwisku.

gódańko

ŽZ, na b. 28, cysto 4:

WK wugódaju gódańko.

dodatnje (gaž jo cas)

a) Grajo se memory (kaž w 2. góžinje).

b) WK reagěruju na napominanja a pšašanja:

C: **Marka, pokaž mě žurja!** – WK stanjo a žo k žurjam.

C: **Jan, žo jo mapa?** – WK wótegronijo serbski.

4. góžina – systematizěrowanje

systematizěrowanje

toflowy wobraz:

[SK ja]	[SK wón] [SK wóna] [SK wóno]	[SK my]	[SK wóni]
mam	ma	mamy	su

a) WK twórje sady.

c) WK póznaju: K personalnemu pronomenoju „ja“ słuša kóńcowka „-m“, k personalnemu pronomenoju „my“ słuša kóńcowka „-my“.

d) Dalšny pšíkřad se gromaže na tofli nažětajó:

mólujom – mólujó – mólujomy.

e) Dalšne pšíkřady WK wustnje abo pisnje samostatnje twórje:

grajkam ... / baslim ... / stojm ...

f) ŽZ, na b. 28, cysřo 5:

WK napišu zmysřapóřne sady.

baseń

Žł „Plon“ (z: Praj to serbsce, 4. lětnik, na b. 60):

WK mógu wumólowaš.

C powěda baseń, WK sřuchaju a wóspjetuju.

Ja žycym sebje plonika.

Ten mě pšeccej pomaga.

Wón licy, pišo tek ´ za mnjo.

A wšykno, wšykno super jo.

6. lekcija

Naša drastwa

mašizna a zaměry

WK nawuknu słowa za žěle drastwy, nałožuju je w sadach a mógu groniš, co sami rad nose. Wóni wěsće wótegroniju na pšašanja, pónaju zmólki we wugronach a nałožuju swóje přédne sytematizěrowane znaša wó werbje. Přédny raz se zawježo adjektiv a z jogo pomocu se WK wopónawaju z kongruencu mjazy adjektiwom a substantiwom. Dalšne wótliceńske gronko móžo se za wuknjeńske graša wužywaš. WK słyše / cytaju powěsć wó wužowem kralu a mógu ju sami wulicowaš (nimski). Ako dalšny žěłowy material pšedstajijo se „Mein sorbisches/wendisches Bildwörterbuch“. WK w njom wupytaju znaty rěcny material z kontekstow.

leksika:

šal, šapka, mantel, bluza, zgło, zec, rukajce, crjeje, anorak, pulower, kóšula, škórnje, štrumpy, (rubiško)
 nowy, nowa, nowe, nowe
 trjeba, trjebam, kupijo
receptiwnje: do lody, du, groni, (ty) maš

1. góžina – drastwa

zawježenje

Z pomocu toflowego wobrazu wopóznawaju se WK ze słowami za žěle drastwy.
toflowy wobraz:

[APL Tim]

[APL Tina]

Wokoło wobrazowu „Tim“ a „Tina“ se pozicioněruju wšykne APL za žěle drastwy.
C groni, až a kak dejtej se Tim a Tina woblac.

C: Tim ma ... Tina ma ... To jo ... To su ... How jo ... How su ...

zwucowanje

a) WK wótegroniju na pšašanja:

C: **Co ma Tim / Tina? Co to jo? Co how jo?**

b) C zawježo z psikladom pšašanje **Co ty maš?** a kontrolěrujo rozměše.

c) WK pšedstajiju swóju drastwu, wóni wótegroniju na pšašanje:

Co ty maš?

WK: **(Ja) mam ...**

warianta:

WK abo C mógu z wótglědanim raz něčo wopacnego groniš. Druge WK muse to markowaš a pšawje reagěrowaš. Na ps.: **Ně, to njejo zgło, to jo pulower.**

d) Žł „Mója drastwa“ (cysto 5):

WK deje na tempo žěle drastwy namakaš.

(5 minutow cas za namakanje a wumólowanje).

Pón WK te žěle pomjeniju. Abo WK reagěruju na napominanja a pšašanja.

C: **Pokažćo mě pšosym ...! Žo jo ...?**

powědanje

a) WU, na b. 13:

WK twórze sady k wobrazoju:

How su Tim, Tina a ... Tim jo doma. ... su doma.

Starka ma ... Nan ma ... Tam wisy ... How stoj ...

Pluralowe formy **stoje, wise, laže** mógu se wužywaš.

b) WK wótegroniju na pšašanja:

C: **Co tam stoj / njestoj? Co tam wisy / njewisy? Co ma ...?**

Chto ma ...? (Žo jo nan?)

c) Wobrazowy słownik, na b. 10/11:

WK pytaju žěle drastwy a je pomjeniju.

2. góžina – werby

wóspjetowanje

WK wóspjetuju w sadach słowa za žěle drastwy, wóni gronje, co rad abo njerad nose.

WK: **Ja mam ... Ja njamam ...**

zawježenje

Z pomocu toflowego wobrazu ze słownymi kórtkami wopóznawaju se WK z nowymi formami werbow.

toflowy wobraz:

Tim [SK ma] anorak.

Wón [SK njama] mantel.

SK se wuměnjotej;

[SK trjeba]

[SK njetrjeba]

[SK kupijo]

[SK njekupijo]

zwucowanje

a) WK wuměnjiju subjekt a objekt: Tina, wóna, pulower (a dalšne).

b) C zawježo z pšíkladom formu (**ja**) trjebam.

C: **Tina trjeba [APL+słowo]. A ja? – Ja trjebam [APL+słowo].**

C kontrolěrujo rozměše. WK wóspjetuju sami a w chorje.

c) WU, na b. 14:

WK twórje tak wjele sadow ako móžno. C pódajo žedne musterowe sady, WK pokazuju wótpowědny wobraz.

d) ŽZ, na b. 29:

WK „twórje“ sady pšez to, až gromadu słušajuće kaščiki a wobrazki ze samskeju barwu wumólju.

WK napišu žedne sady.

wótliceńske gronko

C pórucyjo na wuběrk pak:

Jaden, dwa, tši – ži wen, žil

pak:

Kup' jo mama, trjebam ja –

co mě se rowno spódoba.

Na taki part se skšušijo leksika. Ten / ta, kenž wótlicyjo, groni słowo, słownu kupku abo krotku sadu nimski. Wótpowědny(a) WK groni serbski.

powěšć

WU, na b. 26:

WK se wopóznawaju ze serbskeju powěšću „Wužowy kral a góle“ (nimski). Pózdzej mógu tu powěšć sami wulicowaš (nimski).

dodatnje

ŽŁ – Werby (gódańko), (cysło 6)

3. góžina – nowy-nowa-nowe-nowe

wóspjetowanje

a) WK rozšyriju sady. APL žělow drastwy su na tofli.

Ja trjebam zec. Ja trjebam zec a pulower. Ja trjebam zec, pulower a šal. ...

b) WK twórje z pomocu pupki za woblekanje Majka z knigłow

„Měto, Dadko, Ajta na prozrinach“ sady.

Majka trjeba ... Majka ma ...

c) WU, na b. 15, górzejce:

zawježenje:

C powěda w psikłaze słowo **teke** a kontrolěruju rozměše. WK wóspjetuju sami a w chorje.

WK zakóncuju sady. **Teke** ma se wužywaš.

zawježenje leksiki

toflowy wobraz:

To jo nowy pulower.

To jo nowa mapa.

To jo nowe kólaso.

Gromaže se nazěłaju rozdžělné kóncowki za te tši gramatiske rody.

Kóncowki se w toflowem wobrazu pódšmarnu.

toflowy wobraz:

nowy pulower (modre)

nowa mapa (cerwjene)

nowe kólaso (žolte)

C rozkładuju kongruencu mjazy adjektiwom a substantiwom.

psispomnješe:

WK hyšći njamógu rozeznawaš mjazy wokalom a konsonantom. Togodla by dejał(a) C wuchadaš wot femininuma a neutruma a groniš, až taku kóncowku maskulinumowe substantiwy njamaju.

C móžo pši tom teke na „mój-mója-mójo“ pokazaš (resp. wóspjetowaš).

zwucowanje

a) WU, na b. 15, dołojce:

WK twórje słowne kupki. Gaž jo notnje, deje wužywanje jednotliwych kóncowkow wobkšuśiš.

na ps.: awto (dokulaž awto ma kóncowku -o, ma adjektiw kóncowku -e)

b) ŽZ, na b. 30, c. 3:

WK wumóluju kašćiki z adjektiwami: nowy – modre, nowa – cerwjene, nowe – žolte, nowe – zelene.

Groniš ma se, až zelena barwa za plural k tomu pšižo.

Na substantiwach w sadach deje WK kóncowki z tymi samskimi barwami za wótpowědny rod pódšmarnuš. Pótom akle dej se adjektiw w pšawej formje pšipisaš.

dodatnje / domacny nadawk

ŽZ, na b. 30, cysło 4:

WK wugódaju gódańko.

4. góžina – cytanje a powědanje

cytanje

WU, na b. 16, dołojce:

C abo dobry/dobra WK cyta ceły tekst. Rozměše teksta musy se garantěrowaś.

C napišo jednotliwe słowa (z togo teksta) na toflu. Wšykne zwucuju je cytaś.

C napominajo, wěste jednotliwe sady, kenž wón(a) nimski pódajo, w teksće namakaś.

WK je namakaju a cytaju.

WK gronje dalšne sady, kenž se k wobrazoju góže.

na pś.: **Tam wisy nowy anorak.**

warianta:

Pórikowe zwucowanje: 1. WK groni sadu, 2. WK pokazujo na wobrazu.

zwucowanje

a) C se pšaša, WK wótegroniju.

C: **Chto źo do lody? Chto trjeba anorak? Co trjeba Tim? Chto njetrjeba anorak? Co wón kupijo? Co tam wisy? Co trjeba nan?**

d) ŽZ, na b. 31:

WK zwucuju pšašanja stajís a na pšašanja wótegroniś.

reagěrowanje

WK reagěruju na napominanja a pšašanja.

C: **Pokaž mě pšosym ... Žo jo ...? Žo wisy ...? ...**

dodatnje

a) „Mein sorbisches/wendisches Bildwörterbuch“, na b. 10/11:

WK pytaju znate słowa za źěle drastwy a twórze z nimi słowne kupki z formami adjektiva „nowy-nowa-nowe-nowe“.

b) ŽŁ „My gódamy“ (cysto 7):

WK wugódaju gódańko.

7. lekcija

Šulske wěcy

mašizna a zaměry

WK mógu wěcy za šulu a wučbu pšawje pomjeniš a je wjelebočnje w sadach nałożowaš. Wšykne formy akuzatiwa substantiwa se w zwisku hyšći raz pšedstajiju. WK mógu 3. wósobu singulara werba wót 3. wósoby plurala rozeznawaš. Swóje znaša wó kongruency mjazy adjektiwom a substantiwom nałożuju pši wužywanju barwow. Z pomocu nowogo pšašajucego słowa mógu WK za kakosćami pšašaš. Z pomocu wšakich pšidatnych zwucowanjow se WK dalej pominaju a spěchuju. Treněrujo se, na dalšne nowe napominanja reagěrowaš.

leksika:

pjerownik, barwik, wołojnik, fazerak, guma, zešywk, pjerownica (fakultatiwnje), módry, -a,-e, cerwjeny,-a,-e, zeleny,-a,-e, bruny,-a,-e, jano, ale, kaki, kaka, kake
 pyta, pytaju, namakajo, namakaju, wiži, wižim
 receptiwnje: wižiš / Potož/čo ... !

1. góžina – pšedmjaty

zawježenje

a) WU, na b. 17:

C powěda k wobrazoju. WK wóspjetuju sami a w chorje.

b) WK maju swóje šulske wěcy pšed sobu na bliže lažece. C pokazuju a pomjenijo pšedmjaty. **barwik a fazerak** se wužywa teke w pluralu (nanejmnjej 3).

zwucowanje

a) *zawježenje*:

C zawježo a demonstrěruju wobrot **Położ/čo ... !** a kontrolěruju rozměše.

b) WK reagěruju na napominanja.

C: **Pokaž(čo) mě pšosym ...! Pokaž ... mój ...! Pokaž ...! Daj mě pšosym ...!**

Położ(čo) ... na blido! (teke z dlejšym nalicenim pšedmjatow)

c) WU, na b. 17:

WK twórze sady k wobrazoju:

How jo ... Tam jo ... Ja trjebam ... Ja trjebam w šuli ... Ja trjebam w šuli nowy ... Mama kupijo ...

d) ŽZ, na b. 32, c. 1:

WK namakaju tak wjele sadow ako móžno.

warianta:

WK pó pódašu C (nimski) słowa za 6 wšakorakich sadow z 6 barwami pódšmarnu abo pómóluju.

dodatnje

ŽŁ „Streiche waagerecht ...“ (cysto 8):

WK wugódaju gódańko.

2. góžina – barwy

wóspjetowanje

Treněruju se napominanja slědneje góžiny:

Pokaž ... Położ ...

zawježenje leksiki

a) WU, na b. 17:

C pokazuju pšedmjaty a mjenuju barwy.

b) C pokazuju a mjenuju z pomocu cytańskego teksta na tofli a pšigótowanych pšedmjatow barwy.

c) C pokazuju a mjenuju z pomocu teksta z APL za barwy na tofli barwy. WK wóspjetuju sami a w chorje.

toflowy wobraz:

Ja mam [APL bruny] barwik.

Ja mam [APL módry] barwik.

Ja mam [APL zeleny] barwik.

Ja mam [APL cerwjeny] barwik.

zawježenje leksiki

a) WU, na b. 18:

C zawježo pšašajuce słowo z pšikładom: **Kaki jo stoł?** a ned sam wótegronijo: **Stoł jo cerwjeny.**

(pšikłady za wšykne rody)

C kontrolěruju rozměše.

WK wóspjetuju sami a w chorje.

b) C rozkladuju toflowy wobraz ze słownymi kórtkami:

C powěda słowa a słowne kupki, WK wóspjetuju sami a w chorje.

toflowy wobraz:

[SK nowy] dom

[SK nowa] guma

[SK nowe] blido

[SK módry]

[SK módra]

[SK módre]

[SK bruny]

[SK bruna]

[SK brune]

c) ŽZ, na b. 32, cysto 2:

WK wumóluju adjektivowe kašćiki, podšmarnu kóńcowki substantiwow a zapišu adjektivy.

zawježenje wobrotowu

C cyta napominanja na tofli a demonstrěruju je z gestiku.

C powěda wobrota, WK wóspjetuju sami a w chorje.

C cyta wobrota, WK cytaju sami a w chorje.

toflowy wobraz:

Pytaj módry barwik!

Namakaj brunu gumu!

zwucowanje

WK twórje sami dalšne pšikłady z wobrotoma **Pytaj ... / Namakaj ...**

WK zwucuju w pórikach, jaden/jadna napominajo, drugi/druga reagěruju.

dodatnje

Žł k barwam a pšašanjam „Kaki ...“ (cysto 9)

3. góžina – Co wižiš?

wóspjetowanje

WK reagěruju na napominanja.

C: Daj mě ... Pytaj ... Namakaj ... Pokaž ... Móluj ...

zawježenje leksiki

C powěda z mimiku sadu z formu: **Ja wižim ...**

WK wóspjetuju sami a w chorje.

C powěda z gestiku a mimiku: **Co wižiš?**

C kontrolěruju rozměše.

WK wótegroniju na pšašanje C: **Co wižiš?**

zwucowanje

WK zwucuju we formje graša formu **ja wižim ...**:

Něchten groni sadu, druge pokazuju wótpowědny pšedmjat. C glěda za pšawym nałożowanim akuzatiwa.

systematizěrowanje

WU, na b. 19:

a) zawježenje leksiki:

C rozkładuju z pšikładom formu 3. wósoby singulara: **wiži**.

WK wóspjetuju sami a w chorje.

b) C hyšći raz w zwisku rozkładuju wšykne formy akuzatiwa z pšikładom.

Tim wiži + pšedmjaty, kenž njamaju na kóńcu –a, wóstanu tak.

Tina wiži + pšedmjaty, kenž maju w zakładnej formje na kóńcu –a, maju něnto –u.

Minka wiži + wósoby a zwěrjeta, kenž njamaju w zakładnej formje –a, maju how –a.

Bobik wiži + wšykne formy su měšane.

zwucowanje

ŽZ, na b. 33:

WK twórje sady, někotare napišu. Ewentualnje móžo se DN daš (2 dalšnej saže napisaš).

dodatnje

ŽŁ „teke, jano“ (cysto 10):

WK twórje sady a wumóluj.

4. gózina – 3. wósoba singulara a plurala werba

cytanje a zwucowanje

WU, na b. 20, górzejce:

- a) C cyta tekst. WK cytaju śicho sobu. Rozměše teksta musy se garantěrowaś.
WK pónajnu nowe słowo **jano** (pśidatnje na tofli). C powěda nowe słowo, WK wóspjetuju sami a w chorje.
Formje **pyta** a **namakajo** rozměju WK ze swójich znašow drugich werbow 3. wósoby singulara.
- b) WK wótegroniju na pšašanja C a pón sami pšašaju a wótegroniju:
Chto pyta módry barwik? Co Tim jano namakajo? Chto teke pyta? Co namakajo Tina?
Žo namakajo Tina lineal?
pśidatne pšašanja:
Kaki jo barwik? Kaka jo guma? Kaki jo lineal?
- c) WK zwucuju cytaś cely tekst.

zawježenje

WU, na b. 20, górzejce:

WK namakaju w teksće dwě formje werbow, kenž hyšći njeznaju: **pytaju, namakaju**.

C rozkładuju, až jo to forma za plural. WK wóspjetuju formje sami a w chorje, cytaju wótpowědne pasaže w teksće hyšći raz.

zwucowanje

a) WU, na b. 20, dołojce:

WK wuměniuju personalny pronomen **wóni** pśecej pśez nanejmenjej tśi wósoby, kenž něco pytaju abo namakaju a wudopotniuju k sadam.

b) ŽZ, na b. 34, c. 4:

WK zapišu nejprerwjey wšykne formy singulara do tabele, pón formy plurala. C musy zawěsćis, až WK teke do toho znate formy plurala pónajnu (**maju, móluju, basle**).

dodatnje

Žł „Pyta Nina balo?“ (cysto 11)

8. lekcija

Šula jo mimo

mašizna a zaměry

WK nawuknu dalšne słowa za barwy a nałožuju swóje gramatiske znaša wó kongruency mjazy adjektiwom a substantiwom pšawje. WK wopóznawaju se přědny raz z jadnym werbom pógibowanja. Pšez to wuknu teke něčo wó rozdželnem wóznamje pšašajucego słowa „Žo?“ a nałožuju wšake póstajenja směra pšawje. Znaša wó a-konjugaciji se zespominaju. WK nawuknu kanon.

leksika:

žoŧty,-a,-e, carny,-a,-e, běŧy,-a,-e,

žo, žom, du

park, do parka, w parku, w šuli, do šule, doma, domoj, dwór, na dwór, na dwórje, kino, do kina, w kinje

Žo? – nimski: Wo? (městno)

Žo? – nimski: Wohin? (směr)

receptiwnje: smy, žoš

1. góžina – dalšne barwy

wóspjetowanje

WU, na b. 21, górzejce:

WK powědaju k wobrazoju.

zawježenje a zwucowanje

WU, na b. 21, górzejce:

C powěda k wobrazoju. WK póznaju nowe formy.

To jo dwór. Na dwórje su Tim, Tina a ... Na dwórje wižim ...

(stoj, laży, namakajom)

WK wóspjetuju słowa, formy a sady sami a w chorje.

wóspjetowanje a zawježenje

toflowy wobraz:

Wokoło słowa „balo“ se placěruju APL za barwy, znate barwy górzejce, nowe barwy (žolty,-a,-e, carny,-a,-e, běły,-a,-e) dołojce.

WK gronje słowne kupki a krotke sady ze znatymi barwami. Pón C groni psíkłady z nowymi barwami, wše we formje neutruma. WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

a) Na tofli se wuměnijo słowo „balo“ z drugimi pšedmjatami. WK twórje słowne kupki z barwami w pšawej formje.

b) APL za barwy se na toflu psiscyniju. WK gronje słowa za barwy. Pón se APL na tofli wěcej raz měšaju, WK gronje słowa pšawje.

c) WK reagěruju na napominanja C a wótegroniju.

C: **Pokaž mě žolty barwik!** – WK pokazuju žolty barwik a groni: **To (how) jo žolty barwik.**

d) pórikowe zwucowanje:

WK 1: **Daj mě pšosym zeleny barwik!**

WK 2: **How jo mój zeleny barwik. / Njamam zeleny barwik.**

e) WK gronje z pomocu swójjich wumólowanych kórtkow sady:

Mójo sedło jo zelene. / Mam cerwjeny stoł. ...

cytanje

WK cytaju tekst we WU, na b. 21 dołojce.

wódychanje

WK wumóluju ŹŁ „lěšojski wobraz“ (cysło 12).

2. góžina – systematizěrowanje a-konjugacije

wóspjetowanje

C sam(a) rozsuzižo, co musy se wóspjetowaś.

systematizěrowanje (1)

toflowy wobraz:

Tim grajka na dwórje.

Tino ma barwik.

Nan pyta kólaso.

WK cytaju sady a póznaju werby. C groni, až maju wóni na kóncu pšecej -a. Za wósoby, kenž jadnaju (how: grajkaś, měś, pytaś), móžo se how groniś „wón“. Samsku formu werba na -a wzejo se za wósoby, za kótarež móžo se groniś „wóna“ abo „wóno“.

systematizěrowanje (2)

Z pomocu toflowego wobrazu (systematizěrowanje 1) a ŽZ, na b. 35 namakaju WK „wón“-formy. Pón wóni dodaju we wobrazu werby w 1. wósobje singulara.

„ja“ a kóncowku „-m“ z barwu wobznamjeniju. Slědny psíkład se wuwóstajijo.

WK na tofli wustnje pšēmēniju sady na „ja“-formu.

To samske se gótujo z „my“ a „wóni“.

systematizěrowanje a nałožowanje

a) WK sami w zwisku wóspjetuju, kótare kóncowki te werby za te styri wósoby maju.

b) ŽZ, na b. 35: WK zapišu za slědny psíkład (njeznaty werb) pó formalnem póstupowanju wšykne formy.

c) Ewentualnje mógu WK sady twóriś:

Ja cytam knigły. Wón cyta doma. My cytamy how. Wóni cytaju w šuli.

datnje

WK nawuknu kanon. („Dešč“ abo „We jsy“).

Dešč

Wence dešč se lejo.

Žo su móje crjeje?

Šejc je akle šyjo.

(M. Nawka)

We jsy

We jsy mamy rědnu lipu zelenu.

Pcołki na njej byrce, barce, lětajū.

Zum-zum-zum-zum-zum-zum-zum-zum.

3. góžina – Žo – wohin?

wóspjetowanje na wuběrk

a) WK twórje na napominanje C sady z pomocu swóych wobrazowych kórtkow:

[APL wósoba] – how dajo C werb – [APL pšedmjat], [APL pšedmjat] a [APL pšedmjat]

C napominajo, položys na blido APL jadneje wěsteje wósoby a jej daś tśi wěste wěcy kupiś, trjebaś, měś, wižeś. Na ps. „stoj“ na bliže:

Starki kupijo zec, balo a barwiki.

b) *toflowy wobraz z APL za barwy:*

[APL jadneje barwy] blido

[APL dalšneje barwy] kij

[APL dalšneje barwy] barwiki

... póstola, tedij, wokno, pulower ...

WK gronje słowne kupki a pšeformuju je do sadow: **zelene blido – Blido jo zelene.**

c) Na bliže a/abo w pjerownicy su wšake pšedmjaty. WK reagěruju na napominanja.

C: **Polož na blido cerwjeny barwik! ... Guma lažy wence. ...**

d) Wóspjetuju se kanon.

e) WK wótžětaju ŽŁ „jano – teke“ (cysło 10)

a) Z pomocu wótlisceńskego gronka a z pódšajzonkami se wóspjetuju ceta leksika. Pódšajzonki se pón „wukupiju“ pšez to, až WK gronje sady, kenž C nimski pódajo.

g) *toflowy wobraz:*

SK: ja, wón, wóna, wóno, my, wóni.

pyta, namakaju, grajkamy, jo, som, wise, smy, stoj, mamy, su

WK zwěžu z liniju, což gromadu słuša. („smy“ pak jano receptiwnje)

zawježenje

toflowy wobraz:

(Žo? / Wohin? – Richtung) – to njestoj na tofli, C jano wustnje.

park	do parka
dom	domoj
kino	do kina
loda	do lody
[APL šula]	do [APL šula]

Kołowokoło **APL žo** (dwě noze ako wobraz) se napišu słowa **Tim Tina starki starka nan.**

C groni sady a rozkładuju problematiku. WK wóspjetuju sami a w chorje.

zwucowanje

a) WU, na b. 22:

WK twórje sady.

b) *toflowy wobraz:*

wóni du

WK twórje sady z tymi formami „do parka“ ...

c) ŽZ, na b. 36, c. 3:

WK dopišu sady.

d) WK powědaju až do 5 sadow z formoma „žo“ a „du“.

4. góžina – Žo – Wo?

wóspjetowanje na wuběrk

na pś./: WK reagěruju na nimski impuls C ze serbskeju sadu. (Sage, dass Tim ins Kino geht.)

zawježenje

toflowy wobraz:

(Žo? / Wo? – Ort) – C jano wustnje.

ja [APL dwě noze za: zom]	ja som
do kina	w kinje
domoj	doma
do parka	w parku
do dwóra	na dwórje

C demonstrěruju a rozkładuju na pśikładach a z pšašanim a wótegronom formu **(ty) žoš** a kontrolěruju rozměše.

C: **Žo ty žoš?**   **Žo ty sy?**

WK wóspjetuju wótegrona sami a w chorje.

zwucowanje

a) WK wótegroniju na pšašani.

C: **Žo ty žoš? Žo ty sy?**

b) WK reagěruju na nimski impuls C z pšawěju formu. (Sage, dass du auf den Hof gehst.)

a) ŽZ, na b. 36, c. 4:

WK dopišu sady.

b) ŽZ, na b. 36, c. 5:

WK wumólujú słowa.

c) WU, na b. 23:

WK twórje sady k wobrazam.

5. góžina – test znašow

ŽŁ: wjelika kśicawka (cysło 13)

C zestajijo „test“ ze wšednych zwucowanjow

Wobroty ceptarja / ceptarki (na wuběrk)

Až do witsěgo!
Božemje!
Buž(-tej,-čo) tak luby(-a,-ej,-e)!
Buž(-tej,-čo) śicho!
Chto co wótegroniś? (cytaś, pisaś, k tofli, pomagaś ...)
Chto jo gótowy?
Chto jo na rěže?
Chto to wě?
Chwataj(-tej,-śo)!
Co maś?
Comy zachopiś.
Co jo z tobu?
Co śi jo?
Co ty coś?
Cytaj(-tej,-śo) śicho/za sebje/głosnje!
Daj(-tej,-śo) mě pšosym ... !
Dejm/móžom śi/wama/wam pomagaś?
Derje domoj!
Dobry žeń!
Dosega.
Glědaj(-tej,-śo) k tofli!
Glědaj(-tej,-śo) ku mnjo!
Gótuj(-tej,-śo) sobu!
Groń(-tej,-śo) mě to!
Hyści raz pšosym!
Ja to njewěm.
Jo to wěrnno?
Jo to wšykno?
Jo wšykno jasne?
Měj(-tej,-śo) se derje!
Měj(-tej,-śo) žěk!
Na kuždy pad!
Napiš(-tej,-čo)!
Na zasejwiženje!
Na žeden pad!
Něnto zrumujomy.
Njegroń(-tej,-śo) nic!
Njepowědaj(-tej,-śo)!
Pócakaj(-tej,-śo)!
Pokaž(-tej,-čo) mě pšosym ...!
Położ(-tej,-čo) na blido!

Pójž(-tej,-čo) doprědka!
 Pójž(-tej,-čo) k tofli!
 Pójž(-tej,-čo) ku mnjo!
 Procu(-tej,-šo) se!
 Pšašaj(-tej,-šo) se!
 Pšosym šicho!
 Pšestań(-tej,-šo)!
 Pšestawka!
 Rozdžěl(-tej,-šo) pšosym topjena!
 Sedni(-tej,-šo) se! / Seń(-tej,-šo) se!
 Sejž(-tej,-čo) rowno!
 Słuchaj(-tej,-šo)!
 Stań(-tej,-šo)!
 Sy ty (stej wej, sčo wy) gótowy (-a,-ej,-e)?
 Sy wobjadny (-a)?
 Tak jo to pšawje.
 To jo ale škóda!
 To jo hynac.
 To jo lažko.
 To móžoš sam(a)!
 To njejo pšawje.
 To njejo šěžko.
 To se mě (nje)spódoba.
 To sy (stej, sčo) wjelgin derje cynił(-a,-tej,-li).
 Trjebaš (-tej,-šo) pomoc?
 Wěš ty to?
 Wjele wjasela!
 Wócyń(-tej,-šo) wucbnicu / žětowy zešywk!
 Wódaj(-tej,-šo) pšosym!
 Wokognuše!
 Wóspjetuj(-tej,-šo) słowo/słowa/ wobrot/sadu/pšašanje!
 Wóstanjomy nutši!
 Wótcyń(-tej,-šo) pšosym wokno!
 Wumóluj(-tej,-šo)!
 Wzej(-tej,-šo) ...!
 Zachop(-tej,-šo)!
 Zachopijomy.
 Zacyń pšosym žurja!
 Zacyń(-tej,-šo) wucbnicu / zešywk!
 Změrom!
 Zrumuj(-tej,-šo)!
 Ži(-tej,-šo) na dwór!
 Ži(-tej,-šo) pšosym pó ...!
 Ži(-tej,-šo) wen!
 Žo ty což?
 Žo ty žoš?

SŁOWNICK

baseń	Gedicht
cety,-a,-e	ganz
dodaś	ergänzen
dodatnje	ergänzend
dogronjenje	Vereinbarung, Absprache
dopóznaś	erkennen
dospoŕnje	vollständig
dožywjenje	Erlebnis
gódaś	raten, rätseln
gódnny,-a,-e	wert(voll)
góžecy,-a,-e se	geeignet
hynac	anders
hytšknuś se	sich hinhocken
jadhory, -a,-e	einfach
jadnotka	Einheit
jadnotliwy,-a,-e	einzelne(r)
kakosć	Eigenschaft
kašćik	Kasten
kšaceń	Schritt
kšicawka	Kreuzworträtsel
łopjeno	Blatt
listowaś	blättern
mašizna	Stoff
měnjony,-a,-e	gemeint
měšany,-a,-e	gemischt
mjenowaś	nennen
nałožowanje	Anwendung
nalicenje	Aufzählung
nanejmjenjej	mindestens
napominanje	Aufforderung
naraženje	Vorschlag
nastajiś	aufstellen
natwariś	aufbauen
nazgónjenje	Erfahrung
nejpjerwej	zuerst
něži	irgendwo
njedospoŕny,-a,-e	unvollständig
nosys	tragen
pochadaś	abstammen
pódobny	ähnlich

pódsajzonk	Pfand
pódšmarnuś	unterstreichen
pógibowanje	Bewegung
pokazka	Hinweis
położenje	Lage
położys	(hin)legen
pomjeniś, pómjenowaś	benennen
póručenje	Empfehlung, Angebot
pósrědniś	vermitteln
póstajenje	Bestimmung, Angabe
póstupowanje	Herangehen, Vorgehen
powjesys	aufhängen
powrjoz	Seil
pówuśys	erhöhen
póznaś	erkennen
pšawość	Richtigkeit
pśedłoga	Vorlage
pśedmjat	Gegenstand
pśedpołożony,-a,-e	vorgelegt
pśedstajenje	Vorstellung
pśestajis	übersetzen
pśešmarnuś	durchstreichen
pśewjasć	durchführen
pśewóžowaś	begleiten
pśewześ	übernehmen
pśidatny,-a,-e	zusätzlich
pśinosk	Beitrag
pśipołożony,-a,-e	beigelegt
pśipowěžeś	ankündigen
pśirědowaś	zuordnen
pśirownowaś	vergleichen
pśiscyniś	anbringen, befestigen
pśispomnješe	Bemerkung
pśiswójs se	sich aneignen
puchoř	Blase
rěd	Gerät
rod	Geschlecht
rozdźeliś	verteilen
rozdźělno,-a,-e	unterschiedlich
rozeznawaś	unterscheiden
rozkladowaś	erklären
rozměše	Verständnis, Verstehen
rozpołożys	verteilt hinlegen
rozsuziś	entscheiden

rozšyriś	erweitern
rozžognowanje	Verabschiedung
samostatnje	selbständig
samski,-a,-e	der-, die-, dasselbe
skšušenje	Festigung
słušaś	gehören
směr	Richtung
spěchowaś	fördern
spomnjeś se	sich erinnern
swěśiś	feiern
šěgnuś	ziehen
śišćaś	drucken
tšojeńko	Ereignis, Geschichte, Erzählung
tšěc	schütteln
twóriś	bilden
tycowy,-a,-e	Regenbogen-
wěda	Wissen
wěsty,-a,-e / wěśće	gewisse(r), bestimmte(r)
wjelebočnje	vielseitig
wobalka	Umschlag
wobchadny,-a,-e	Umgangs-
wobgranicowaś	begrenzen
wobkružyś	umkreisen
wobkšuśiś	bestätigen
woblekanje	Anziehen
wobrot	Redewendung
wobšyrnosć	Umfang
wobznamjeniś	kennzeichnen
wobželenje	Beteiligung
wódychanje	Erholung, Entspannung
wólne žěło	Freiarbeit
wopacny,-a,-e	falsch
wopóznawaś se	sich bekannt machen
wósoba	Person
wóspjetowaś	wiederholen
wóstaś	bleiben
wótewześ	abnehmen
wótgłosowanie	Abstimmung
wótgłědanje	Absicht, Vorsatz
wótkšyś	aufdecken
wótlíceński,-a,-e	Abzähl-
wótměńjenje	Abwechslung
wótpowědny,-a,-e	entsprechend
wótpowědujucy,-a,-e	entsprechend

wótstawk	Abstand
wóttwariś	abbauen
wótwisnosć	Abhängigkeit
wóznam	Bedeutung
wšakoraki,-a,-e	verschiedene(r)
wuběrk	Auswahl
wuběžowanje	Wettbewerb
wubraš	auswählen
wuchadaś	ausgehen
wudopolniś	vervollständigen
wugbaše	Leistung
wugódanje	Erraten
wugótowaś	gestalten
wugrono	Aussage
wulicowaś	erzählen
wuměniś	austauschen
wupytaś	aussuchen
wustnje	mündlich
wustśigaś	ausschneiden
wuwóstajiś	auslassen
wuzuk	Auslaut
wužywaś	nutzen
zakładny,-a,-e	grundlegend, Grund-
zalipaś	einkleben
zapśěgnuś	einbeziehen
zarědowanje	hier: Einordnung
zasajžiś	einsetzen
zatwariś	einbauen
zawěsćiś	absichern
zawjasć	einführen
zawježenje	Einführung
zespominanje	Zusammenfassung
zeznawaś se	sich bekannt machen
zgóniś	erfahren
zložka	Silbe
zmystapotnje	sinnvoll
znamuško	Zeichen
znaše	Kenntnis
zuk	Laut
zwěrje(ta)	Tier(e)
zwězaś	verbinden
zwisk	Zusammenhang
žěl	Teil

